

AZ UNITÁRIUS VALLÁSKÖZÖNSÉG EGYH. FŐTANÁCSÁNAK AUG.
31 S SEPT. 1. 2. NAPJAIN TARTOTT GYÜLÉSÉRŐL.

A gyűlést a főt. püspök ur nyitotta meg a következő beszéddel:
„Méltóságos és Főtisztelendő Egyh. Főtanács!

Legyenek üdvözölve egyh. Főtanácsunk egybegyült tagjai az atyafiúi szeretet legmelegebb érzésével.

Egy év után ismét együtt vagyunk, hogy egyházi dolgaink felett tanácskozzunk, s vallásközönségünk érdekeit legjobb meggyőződésünk szerint előmozdítsuk, vagy az apostollal szólva: „az előttünk álló czél felé tovább igyekezzünk.“ Ez a czél, bizonyára, nem csekély. Mert habár egyházunk kisdéd hajóját ez idő szerint nem csapkodják azok a hullámok, a melyek a multban annyiszor elmerüléssel fenyegették s megmentésére hitelődeinknek minden erejüket, összes tehetségeiket gyakran az önfeláldozásig ki kellett fejteniök, annak bölcs kormányzása, biztosítása, folytonos javítása ma is komoly gondot ad. Abban a nagy versenyben, mely a társadalmi élet minden térein kifejlődött, megállani, a korszellem által követelt s napról-napra fokozódó igényeknek megfelelni, bebizonyítani azt, hogy mi unitáriusok, számunk aránylagos csekély volta mellett is a közvélemény ítélőszéke előtt számot teszünk, hogy a közmívelődés terjesztésének, a hazafiúi erények ápolásának s a valláserkölcsei élet gyümölcsötvetésének szerény bár, de hasznos munkásai vagyunk, ez ma szintannyi erélyt, buzgóságot és áldozatkészséget igényel tőlünk is, mint igényelt hitelődeinktől egyházunknak a vészek és viharok között fenntartása, erre nekünk is, mint nekik, közügyeinkért lelkesülni, szent vallásunkért szeretettel hevülni, egyházunkért tenni és áldozni készeknek kell lennünk. E szent és nemes munka vár reánk most is. Egyházi főtanácsaink vannak első sorban arra hivatva, hogy vallásközönségünk szükségseit számba vegyék, azokat a lehetőleg kipótolják s a kor által igényelt bölcs határozatok s a szükségnek megfelelő czélszerű intézkedések által annak javát és előmenetelét, fejlődését és virágzását évről-évre elősegítsék, munkálják és biztosítsák.

Adja a Mindenható, hogy jelen Főtanácsi gyűlésünk is megfeleljen a maga nagy és üdvös rendeltetésének s azok a törvények és parancsolatok, melyeket ez alkalommal fogunk elhelyezni hitszövetkezetünk frigyládájába, teljesen méltó helyet foglaljanak el abban, s ne csak a jelen szükségait fedezzék, hanem a jövőnek is zálogául és emeltyüül szolgáljanak. E végre vezéreljen mindnyájunkat az igazság, a szeretet és az egyetértés szent lelke. Ne legyen itt más tanácsadónk, mint az erős meggyőződés és a megvesztegethetlen lelkiismeret. Ha vitalkozunk, legyen az tárgyilagos, menten minden sze-

mélyeskedéstől, bizonyosságául annak, hogy egymást nem bántani, hanem segíteni akarjuk. Ne vonjuk kétségbe senkinek jóakarátát, de ne is adjunk okot senkinek arra, hogy a mi jóakarátunkat kétségbevonja. Mutassuk meg ez alkalommal is, hogy bennünk Istennek lelke lakozik s csak egyéredkünk van: anyaszentegyházunk dicsőségének munkálása által Isten országának terjesztése. Minthogy tanácskozásaink rendjén bő alkalma lesz egyh. tanácsos afiainak a Főtanács tárgyaival megismerkedni, nem látom szükségét azokra is kiterjesznedni. Valamint a közelebb lefolyt év eseményeit, munkáját és eredményét sem részletezem, mert azok a nemsokára felolvasandó évi jelentésekből s a megvizsgálendő jegyzőkönyvekből szintén kitűnnek. Hanem ismételten üdvözölve az egybegyült tagokat, szeretett atyámfiait, a jelen Főtanácsí gyűlést ezennel megnyitottnak nyilvánítom.“

Az élénk figyelemmel és nagy tetszéssel kísért megnyitó után felolvastattak a Képv. Tanács egy évi működéséről tett jelentések:

I. Püspöki jelentés.

Méltóságos és főt. egyházi Főtanács!

Legutóbbi zsinati főtanácsunk óta Isten kegyelméből lefolyt egyházi évünkről van szerencsém szokásos jelentésemet a következőkben előterjeszteni.

1. Belső emberek változása:

a) Lelkészeink közül Kozma Elek volt datki lelkész afia elhalálozván, helyébe Mózes Mihály; Vitális Mihály és Koronka Antal, hajlott koruk s ezzel járó erőtlenségük folytán, a 40 éven is már túlhaladott lelkészi szolgálatuk után megérdemelt nyugalomba bocsátott lelkész afiaink helyébe Martonosra Gábor Albert, Toroczokra Gál Miklós papjelöltek rendeltettek ki. Ezek szerint ez évben 3 papjelöltünk nyert alkalmaztatást. Egyikök Gál Miklós pár hóval ezelőtt érkezett haza Angliából, hol angol atyánkfiai segélyével, az ők londoni lelkészképző intézetekben három évet töltött, s mint ilyen az első, ki vidékre lön alkalmazva.

b) Iskola-mestereknek kirendeltettek, mult évi jelentésem rendjén ürességben lévőknek jelzett, Szt.-mihályfalvi, alsó-járai és kilyéni eklézsiáinkba: Máté Sándor, VIII. gymn. oszt. tanuló, Árkosi János vacans és Nagy Sándor szt.-benedeki isk. mesterek. Ezen atyánkfiaira nézve különben az isk. mesterség inkább csak czim, mert miután a nevezett községekben részint állami népiskolák vannak s azokban mint ilyenben külön rendes tanítók vannak alkalmazva, az ők tisztök alig terjed ki egyébire az énekvezérségnél, Gyepesről és Muzsnáról a községi tanítók, kik egyszersmind azon eklézsiáinkban énekvezérek is voltak, eltávozván, a helyökbe megválasztott községi tanítókat Nagy Sándort és Zsakó Jánost hasonlóképpen énekvezérségre is kineveztem. Alsó-Boldogasszonyfalván az isk.-mesteri állomás ürességbe jövéen, épen az elébb említett Zsakó János, muzsnai tanítóvá lett megválasztásával, helyébe Benczédi Mózes képezdei volt

tanulót rendeltem ki ideiglenes minőségben tanítói oklevél megszerzése feltétele alatt. Végre Séra György désfalvi és Darkó Dénes szt.-ábrahामी isk.-mester atyánkffiai elhunytával a halál is két iskola-mesteri állomást üresítvén meg, ezek helyébe Dézsfalvára Péter József, Szt.-Ábrahámra Tóth Vilmos a sz.-kereszturi állami tanító-képezdében végzett ifjakat rendeltem ki, hasonlóan a tanítói oklevél megszerzésének kötelezettségével.

c) Ürességben van jelenleg a kaali, pipei és szt.-benedeki isk. mesterség. Kaalban Marosi Zsigmond állami nyugdíjba lépván, helye az ekklézsia kérésére Szt. Mihály napig betöltetlen hagyatni hátróztatott. Pipén községi iskola állítása van munkába véve. Szt.-Benedekre a csekély jövedelmű állomásra nem tudtam vállalkozót kapni.

2. Papi szigorlatot az 188³/₄ isk. év végén Pál Ferencz három évet végzett papnövendék tett le, elégséges eredménnyel. A papi szigorlatoknak jövőre a három éves tanfolyam bevégzése után a 4-ik évben tartása iránt tanártársaimmal egy javaslatot adtam be az E. K. Tanácsnak, mely a papi szigorlatoknak az eddigiéknél czélszerűbb s az ügy fontosságának megfelelőbb szabályozására irányul. E javaslat jelen egyházi főtanácsunk egyik tárgyát fogja képezni. Papjelöltjeink száma különben ez idő szerint 8.

3. Az anyakönyvi és népesedési kimutatások szerint egyházunkban az 1883-dik évben.

A.) Kereszteltetett: a) fiu 1117

b) leány 1114

együtt: 2231 újszülött; 113-mal több

mint 1882-ben. Ezekből házasságon kívül született 244, s így sajnos, hogy mint rendszeren most is több 10%-nál.

B.) Konfirmáltatott: a) fiu 470

b) leány 429

együtt: 399, több 129-el mint 1882-ben.

C.) Összeeskettett a) mentvényel 259

b) hirdetéssel 340

együtt: 599 pár, több 87 pár-

ral, mint 1882-ben.

D.) Meghalt: a) férfinemből 724

b) nőnemből 665

együtt: 1389, kevesebb 352-vel, mint

1882-ben s így ez év a halandóságra nézve nagyon kedvező volt.

E.) Átállott hozzánk 171

" töllünk más vallásra 38

E szerint átállás útján 133-al szaporodott egyházunk népsége.

H.) A lélekszám az 1883. évi adatok szerint tesz 55,245-öt

" " 1882. " " " volt 54,579

s így a gyarapodás: 666

Tekintettel arra, hogy a szülöttek 832-vel mulják fejul a meghaltakat s átállások útján is egyházunk 133 lélekkel szaporodott: a

többletnek nem 666-nak, hanem 965-nek kellene lenni. De még e különbözettel sem üti meg a lélekszám az 1880 évi népszámlálás adatait. Ennek oka az, mert ekkleziáinkon kívül élő hiveinkről pontos kimutatást vezetni szinte lehetetlen is.

4. A múlt évben vizsgálatot tartottam kükküllői egyházkörünkben. Az eredményről a vizsgálati jegyzőkönyv tanuskodik. Nem mulasztatom el azonban e helyen is megemlékezni azon szives fogadtatásról, melyben illető ekkleziáink, hiveink, sőt más egyházak és polgári hatóságok részéről is részesültem. Mintha megvalósulva láttam volna ez egyházi körutamban is amaz apostoli nyilatkozatot, hogy mindnyájan egy test vagyunk a Krisztusban. Nem különben örömmel jegyzem meg itt is, hogy aránylag bár szegény ekkleziáinkban a vallás erkölcsi életnek, buzgóságnak és áldozatkészségnek számos jeleivel találkoztam, a melyek jövő iránti reményünk biztos zálogául szolgálhatnak. Különösen a papi és mesteri lakok gondozása körül találtam nagy tevékenységet. Ezeknek egy nagy része mind a közelebbi években épített vagy javított ki. A templomok is általában jó karban vannak tartva. Szőkefalvi újonnan épült kis templomunk, melyhez főleg a Paget család, s ezek között néhai mlts. Paget Jánosné szül. báró Wesselényi Polixéna neve kegyelettel fűződik, ez alkalommal ünnepélyesen fölszenteltetett. E fényvonások mellett, miért titkolnám el, egyes sötét pontokat is láttam. Azoknak elenyésztetésére én is megtettem, a mit lehetett. Intés, buzdítás és lelkesítés által igyekeztem megeleveníteni a hivekben szent vallásunk és egyházunk iránt a munkás szeretetet, a jó cselekedetekben és erkölcsös életben nyilvánuló vallásosságot. Kiváló gondozásomba vettem n.-teremi t. egyházközségünknek 1873-ban villám által sujtott s azóta romladozó templomát. Közvetlen magam egy felhívást bocsátván ki egyházi tanácsos afiaihoz segélynyújtás végett a templomunk kijavítására, esdő szózatom nem maradt eredmény nélkül, s az eddig kezem alá begyűlt 607 frt 27 kr. kegyes adománnyal, melyhez hozzá járul még Urunk, királyunk ő Felségének e célra már korábban tett 100 frt legfelsőbb adománya, megfelelő kamataival együtt, a templom kijavítását munkába is vétettem. S Isten segedelmével remélem, hogy az őszön be is lesz fejezve.

5. A Dávid Ferencz-alapítványból kezelésem alatt levő s a kolozsvári takarékpénztárban elhelyezett összeg 1071 frt 19 kr; a mit hozzá adva 1879-ben a vallásközönség közpénztárába beadott 11,549 frt-hoz, e czimen eddig 12,620 frt 19 kr gyűlt össze. Sajnos, hogy ez alapítvány jelenleg inkább csak a kamatokból évenként tudvalevő czélokra kiadatni rendelt 500 frton fejjel bennmaradó kamatakból gyarapszik. Ritkán s kevesen járulnak most ahoz újabb adományokkal. De ennyivel is legalább még mindig jelt ad magáról, a mi biztosítja a magában is életerős alapítvány további gyarapodását.

6. Angol és amerikai atyánkfiai a budapesti papság fenntartására ígért segélyt ez évben is szivesek voltak megküldeni. A templomépítési alapra, az adakozások és gyűjtések szintén folyamatban vannak. E célra közelebről jelentékenyebb adományt — fájdalom —

most már özv. mlts. gróf Teleki Miklósné szül. Simén Klára ő nagysága tett 1000 azaz egyezer frtokban. Mint e nagybecsü adomány-nak közvetítője, nem mulaszthatom el e helyen is hálás köszönetemet nyilvánítani a kegyes grófné őnagyságának, ki vallása és egyháza iránti szeretetének és áldozatkészségének már többször hasonlóan kiváló szép jelét adta. Vajha minél többen követnék nemes példáját. Kapcsolatban budapesti egyházközségünkkel, nem mulaszthatom el méltányoló elismeréssel jegyezni fel hód-mező-vásárhelyi leány-egyházunk tagjainak buzgó igyekezetét s példás áldozatkészségét, mely szerint közelebbről 3500 frton egy házastelket vásárolván, azon állandó imaházat rendeztek bé magoknak, melyet e czélra f. hó 17-én ünnepélyesen megnyitottak.

Uj leány-egyházunk alakult még ez évben Segesvárt, hol, jun. 15-én tartatott meg az első unitárius isteni tisztelet az év. ágost. hitvallásuak templomában, kik e czélra templomukat a legnagyobb készséggel átadták ottani hiveinknek, sőt annak használhatóságát továbbra is felajánlották kicsiny leány-egyházunknak. Oly szép jele ez a keresztény testvéri szeretetnek, a mely bizonyára mindnyájunk szívét örömmel tölti be.

7. Értésemre esvén, hogy a nagy-enyedi kir. kerületi börtönben öt unitárius rab van s az őrségi állományban négyen vannak hitsorsossaink közül, a kik vallásunk szerinti oktatásban és hitvizsgáztatásban nem részesülnek, nem lévén ott helyt ekklézsiánk és lelkészi állomásunk, az év elején folyamodtam az igazságügyi miniszter ur ő nagyméltóságához, kérve, hogy méltoztassék illető unitárius hiveinknek vallásunk szerinti lelkészi gondozásban lehető részesítésére egy lelkészünk bejárására utat és módot eszközölni, illetőleg az ehhez megkívántató költséget utalványozni. E végre, mint legközelebbi lelkészünket felajánlottam t.-szt.-györgyi lelkész afiát, illetőleg ezen ekklézsiánk mindenkori lelkészét. A minister ur ő nagyméltósága kéresemet méltányolva, aként intézkedett, hogy nevezett ekklézsiánk lelkésze évenként 4-szer tartandó isteni tiszteletre járjon be a nagy-enyedi kir. kerületi börtönbe 10—10 frt díj mellett; mire jelenlegi lelkész Létai Domokos afia késznek is nyilatkozott s ehhez képest a szóban lévő börtönnél a lelkészi szolgálatot ez év pünköszt ünnepén megkezdette. A mellett hogy ezután szerencsétlen hitsorsossaink sincsenek többé lelki gondozás és vallásos vizsgáztatás nélkül, t. szt. györgyi lelkészi állomásunk is némi jövedelmi többletet nyert.

8. Köztudomásu dolog ugyan, mindazonáltal kötelességemnek ismerem ez uton is bejelenteni a mlts. főt. Egyházi főtanácsnak, hogy a közelebbi képviselő választások alkalmával a toroczkói választó kerületben a jövő országgyűlési időszakra képviselőnek lettem megválasztva. Ez iránti jelentésemet, illetőleg folyamodásomat egyébaránt külön is beadtam az E. K. Tanácsnak, mely azt a tárgysorozatba felvette s így a tárgyalások rendjén szintén elő fog kerülni.

9. Végül, mint máskor is tettem, utóbbi főtanácsunk óta sorainkból a halál által kiesett egyházi tanácsos afiairól kell még fájó érzéssel megemlékeznem. Ezek a következők: Gál Zsigmond Szt.-

Gerinczén, Gál Dénes Ny.-szeredán, Koncz Lajos, Szömbatfalván, Barabás Imre nyug. lelkész Ádámoson, Jakabházi Zsigmond, köri felügyelő gondnok, Alsó-Siménfalván, Kozma Elek lelkész Datkon. Ez utóbbit többi elhunyt belső embereinkkel együtt fennebb már megemlítettem. Az övéiknek kipótolhatatlan veszteség érzete mellett álljon ott a mi fájó emlékünk is. Kik szerették életükben egyházunkat, azokat mi is megkönyvezzük halálukban. Nyugodjanak mindnyájan csendesen. Mi pedig Isten segédelmével folytassuk tovább a reánk bízott munkát, míg a mennyei atya nekünk is így szól: „Eddig és ne tovább.“

Közigazgatási-, tan- és pénzügyi, valamint törvénykezési egyéb ügyeinkről ez E. K. Tanács évi jelentéséből nyerend további értesítést a mlgs. és főt. Egyh. főtanács. Én jelentésemet bezárva ismételtelen kérem Istennek szent áldását jelen főtanácsai gyűlésünkre.

Kolozsvár, aug. 27. 1884.

Ferencz József,
unitárius püspök.

II. Közigazgatási és tanügyi jelentés.

Mult zsinati E. Főtanácsunk óta a mai napig, mely időre E.K. Tanácsunk jelentése szól, vallásközönségünk kormányzási ügyei szokott medrükben folytak, rendkívüli események nem zavarták azok menetét.

A valláserkölcsei élet ekkléziáinkban a köri vizsgálatokról felterjesztett jegyzőkönyvek szerint mindenütt megnyugtató állapotban találtatott. Egyetlen ekkléziánkban volt háborgás pap affa és az ekklésia több tagjai közt, mely az illető köri közgyűlésen hivatalból intéztetett el; biztosan reméli E. K. Tanácsunk, hogy a részéről is a vizsgálkodó felekhez intézett jóakaratu intő szózat után azon szép ekkléziánkba is visszatér az óhajtott nyugalom. Nagy megnyugvással jelentheti E. K. Tanácsunk, hogy a Küküllő köri közgyűlésnek ide felérkezett jegyzőkönyve szerint a Főtisztelendő Püspök urnak a mult évben azon körken tett püspöki látogatása és vizsgálata üdvös hatásu volt azon körünkben a vallásos erkölcsi élet felébresztésére, élénkítésére.

A püspöki jelentésben jelzett holdmezővásárhelyi megsegésvári üdvös mozgalmakon kívül közelebből tárgyalást kezdett E. K. Tanácsunk az iránt, hogy Brassóban lakó vagy ottan tartózkodó, száznál több hitbéli afiai is rendes leányegyházzá alakuljanak, szervezkedjenek; hogy koronként ottan rendszeren isteni tiszteletek tartassanak és a szükséges szertartások hiveinknek kiszolgáltassanak.

A lelkiek mellett kötelességének ismerte E. K. Tanácsunk kiválóan figyelni ekkléziáink világi ügyeire, vagyoni kezelésére. E tekintetben is vallásközönségünk ekkléziái tagadhatatlanul gyarapodnak. Csak négy ekkléziánk volt, melyek rendes bevételeikből kiadásait nem tudták fedezni; az ekkléziák nagy többsége a mellett, hogy épü-

leteik jó karban tartására költek s többen például martonosi meg muzsnai papilakok, kökösi, kissolymosi désfalvi meg toroczkoí mes-teri, tanitói lakok és iskolák, helyiségek építésére sokat költöttek s bár ekklesiáink összesen egyenes és egyenértékű adóban 3576 forintot fizettek, mégis az 1883. évben bevételeikből pénztári maradáknál 11962 frtot és 75 krt gazdálkodtak meg: mindenestre örvedetes gyarapodás, kivált ha ehhez számítjuk a magtárak után begyűlt kamatjövedelmeket. Örvedetes haladásul jelezheti E. K. Tanácsunk, hogy ekklesiáink habár kis mértékben, de mégis inkább kezdik gyakorlatba venni, hogy pénzvagyontukat legalább részben pénztintézeteknél kezeljék.

Hitbeli afiai vallásos buzgalmukat és illető ekklesiáink iránti jó indulataikat 1209 frt 60 kr pénz és pénztértékű adományokban fejezték ki; ezeken kívül Udvarhely körünkben 8 polgári község 1034 frt 82 kr pénzadományval járult a kebelökben levő ekklesiáinknak szükségseiben segedelmezésére.

A gabonamagtárakat humanus voltuk mellett kiválóan alkalmasnak találván E. K. Tanácsunk, hogy azok utján ekklesiáink vagyontukat tisztos uton, a tagok megterhelhetése nélkül gyarapitgassák; másfelől tapasztalván, hogy több helyt a magtárak rosszszűl kezeltetnek s az egyszer költsönképpen kiadott gabonák huzamosabb ideig a kivevőknel hagyatnak, a mi a magtár természetével és hivatásával ellenkezik, 71—1884 k. i. szám alatt szabályzó körendeletet bocsátott ki, teljesen meg levén győződve, hogy ha ekklesiáink magtárakat azok szerint kezelik, a magtári intézmény jótékony hatású lesz gabonában koronként megszoruló hivekre, valamint az ekklesiák vagyontának gyarapítására. Ez évben kivált Maros- meg Küküllőköri ekklesiáink állítottak többen magtárakat.

Az országos erdőtörvény életbeléptetésével ekklesiáink erdejének kezelésére nézve kérdések merültek fel; E. K. Tanácsunk korábban megrendelte, hogy ekklesiáink erdeik kezelését illetőleg csatlakozzanak a községekhez, illetve a községi birtokossághoz, 102—1884 k. i. szám alatt pedig megrendelte, hogy ha kisebb erdőterülettel bíró ekklesiáink is kötelesek üzentervet készíteni, annak megkészítésére kérjenek időhaladékot.

Maros-Tordamegyében az a kezdeményezés indulván meg, hogy a testületek és erkölcsi személyek, következőleg ekklesiáink erdejének kezelését is a megyei erdészeti hivatal vegye által s eziránt E. K. Tanácsunk is megtaláltatván, a velünk közlött szerződési tervezet illetőleg több nehézséget láttunk, jelesen azt, hogy azon megyébe eső egész Maroskörü ekklesiáinknak kevés erdejük van, tehát nem tartoznak üzentervet készíteni, mégis az üzentervek készítéseért számításba velt magas díjakat fizetni kötelesek. A nehézségek jelzése mellett felhatalmaztuk körü előjáróságunkat és ekklesiáinkat, hogy ha a jelzett nehézségek mellett is helyi viszonyokból folyólag indokoltnak látják a szerződéshez való csatlakozást, s ha más választás ekklesiák is csatlakoznak, hát csatlakozzanak a szerződéshez; ez iránt még nem érkezett ide felterjesztés, más köreinkből nehéz-

ségek még nem jelentettek fel; az idő és gyakorlat ki fogja mutatni a jó utat, melyen ez ügyben mindenütt haladnunk kellend.

Püspökségünket, fő és alantos hatóságainkat a különböző állami hatóságok, sőt maga a központi kormány is különbözőleg, különösen az erdélyi elnevezést használva, czimezván 80—1884 k. i. sz. alatt felirtunk a Nagyméltóságu vallás- és közoktatási kormányhoz, jelezvén, hogy püspökségünk és egyh. kormányzó hatóságaink miként czimzendőök s kértük, hogy a belügyi Nagyméltóságu kormányt is találja meg, hogy a czimzések a szerint történjenek. A czimzésekben azóta nagyobb egyformaság kezd használatba jönni.

Bögötei Horváth György hitbeli afia végrendeletet tevén, mely szerint hagyományait illetőleg Püspökségünk részére főfelügyeleti jog köttetett ki, másfelől vallásfelekezetünk is esetleges örökösnek neveztetett ki; irt hitbeli afiának halálával végrendeletét illetőleg peres kérdések merültek fel; jogi bizottmányunk meghallgatásával részünkről perbe állottunk. Ez ügy még nem járván le, a végeredmény bizonytalan.

A báró Baldácsy-féle protestáns alapítványról tüzetes előterjesztése van E. K. Tanácsunknak, a mi a Mltgs. és Főtisztelendő E. Főtanács határozatának tárgya leend.

Örömmel jelezheti E. K. Tanácsunk, hogy az alapítványt kezelő igazgatóságoknak számadásokra fektetett s E. K. Tanácsunkkal közölt kimutatásai szerint az alapítvány rövid időn annyira tisztázva leend, hogy annak ohajtott élvezése már az 1886. évvel megkezdődik.

Valódi lelki gyönyörűséget érzett E. K. Tanácsunk, midőn a belső emberek nyugdíjintézetét életbe léptette és abból az első nyugdíj martonosi volt pap Vitális Mihály afiának folyóvá tette.

E kérdéssel tüzetesen fog a Mltgs. és Főtisztelendő E. Főtanács foglalkozni. A teendő előterjesztésből az tűnhetik ki, miszerint a f. évre egységül megállított 100 frnál magasabb összeget is lehetett volna megállítani.

Való, hogy ez évre már kiutalt nyugdíjak és kegypénzek az intézet évi jövedelméhez mérten kevesek; de E. K. Tanácsunk tekintetbe vette azt, miszerint ugy kell a nyugdíjazást megindítani, hogy a már utalványozott nyugdíjt később ne kellessék szállítani, inkább emelni lehessen; tekintetbe vette, hogy 10 oly új tagja lett az intézetnek, a kik a korábbi alapszabályok szerint koruknál fogva nem lehettek tagjai, tehát 20 oly korosabb afia, kik koruknál és szolgálati idejüknel fogva, részint azonnal, részint rövid időn igénybe vehetik a nyugdíjt; végül tekintetbe vette azt, hogy a jövedelem erejéhez képest a most megállított nyugdíjegyesség változás alá jön.

A nyugdíjalap állása f. augusztus hó 20-án a következő volt :

- a) Folyó pénzben takarékpénztárban 12623 frt 29 kr.
 b) Értékpapirokban 5220 „ — „

Együtt 17843 frt 29 kr.

Bevárandó ekklesiáktól	686 frt 50 kr.
„ belső emberektől	722 „ — „
Együtt	1408 frt 50 kr.

Az örvendetes képnek ez utolsó adat elszomorító háttére; egyzersmind bizonyíték arra, hogy köri hatóságaink ez egyenesen és kizárólag belső ember afiai előnyére czélzó intézetünknek ügyét nem ápolják kellő melegséggel. E. K. Tanácsunknak a legbuzgóbb törekvése is hajótörést szenved a végrehajtás lanyhaságán.

Ekklesiáink fennebbi jelentésünk szerint az általunk fizetendő illetékeket fedezhetik, mégis csak Udvarhely meg Háromszék köreinkben nincs az ekklesiákon hátrálék. Annál tetemesebb van más 6 körünkben levőken.

Az évi illetményeknek pedig rendes befolyása annyival elmaradhatatlanabb, mert az alapszabályok szerint az évenként kiadandó nyugdíjak az évi bevételekre vannak fektetve.

Ha az ekklesiák meg a tagok nem fizetik illetőségeiket, nem lehet nyugdíjt adni.

Az intézmény iránt való hidegségnek jele az, hogy a vidékről adományképpen egy krajczár sem foly bé az intézet pénztárába. — Köri közgyűléseink pedig gyámoldai alapjaikat, melyek létezésének a nyugdíj életbeléptével nincs létoka, inkább particuláris czéljaikra, mintsem e közös czél istápolására fordítják. — Maros kör korábban ígért 420 frt adományát szép gyámolda alapjából, legutolsó közgyűlésében visszavonta. Háromszéki kör közgyűlése elégséges segedelemnek tartja a tagok és ekklesiák által fizetni szokott illetéket; Küküllő, kivált Torda-Aranyos köri közgyűlés mutatnak érdekeltséget; ez utóbbi 1500 fitra menő alapjából 500 frtot ajánlott fel nyugdíj-intézetünk gyarapítására, az alap többi része alapítvány levén.

Amerikai hitrokonainkkal a múlt évben semmi hivatalos érintkezésünk sem volt.

Angolhoni hitrokonainknak ez évben tartott közgyűléséhez üdvözlő iratot intéztünk.

Gál Miklós pepjelöltünk miután 3 évig volt Londonban, haza jövendő lévén, E. K. Tanácsunk múlt 1883. évi december 16-ikán 210 sz. alatt a Londonba való küldésre kijelölte Végh Mihály papjelöltet. Azonban azt az értesülést kapta a brit és külföldi unitárius társulat titkárától, miszerint egyfelől óhajtanó az, hogy a felmenő ifju az angol nyelvet teljesen birja, hogy haladásra biztosabb legyen; másfelől az, hogy költségei fedezésében mi is résztvegyünk.

Ez értesítés vételére E. K. Tanácsunk 159—1884 t. ü. sz. alatt kelt az irt titkári hivatalhoz intézett levelében kifejezte, hogy a maga részéről is szükségesnek tartja, hogy a felküldendő tanuló kellő mértékben birja az angol nyelvet; de kijelentette azt is, hogy mivel e czélra szolgáló alapunk kamata ez idő szerint a felmenő ifjunak csak uti költségeit fedezheti, ifju küldését ez évről határozottan elhalasztjuk, s fentartjuk akkorra, midőn valamint angolhoni afiai, ugy a mi pénzvizonyaink is kedvezőbbek lesznek.

E. K. Tanácsunk a Mltsgs. Főtisztelendő Főtanács határozatából a közoktatási kormányhoz 157—1883. t. ü. szám alatt felterjesztette gymnasiumokra vonatkozó tantervünket, iskolai törvényeinket, az iskolai hatóságainkat illető utasításainkat, meg tanárok választására vonatkozó törvényünket, — örömmel győződött meg E. K. Tanácsunk e felterjesztésünkre érkezett 39655—1883. számú leirattól arról, hogy vallás- és közoktatási miniszter ur azokat kevés kifogással tudomásul vette.

A kifogások kétfélék: paedagogiaiak, a mennyiben a magyar, meg a két ó-classikus nyelvek tanítására kiszabott időt keveselte; a magyar nyelv tanítására szánt időt azonban, azon tekintetből, mert gymnasiumaink magyarok, elégségesnek tartja.

Az észrevételek iskolai törvényeink azon pontjait illetik, amelyek a középiskolai oktatásról szóló törvény intézkedéseivel nem egyeznek meg egészen.

A tanárválasztási törvényünkre az jegyeztetik meg, miszerint a mértani rajz tanítására is képesített tanár választandó.

Ezekből láthatólag a vonatkozó törvény életbe léptetése által gymnasiumainkat illetőleg lényeges nehézségek nem merültek fel.

E. K. Tanácsunk az 1884/5 tanévre vonatkozó tantervet az országos törvény- és ministeri rendelet értelmében készítette el; megnyugvással jelentheti, hogy sikerült a törvényes kívánalmakat megközelíteni.

Kolozsvári iskolánk mellett alkalmazott rendes tanáraink csekély száma okán, éppen e miatt kénytelen volt E. K. Tanácsunk pót-tanerőket venni igénybe, a mit addig nem nélkülözhetünk, míg pénzvizonyaink a kellő tanítóerő beállítását lehetővé nem teszik. — A gymnasium I—V. osztályaira vonatkozó részét a tantervnek életbe léptetés végett megküldöttük kereszturi iskolánk igazgatóságának.

Kolozsvári iskolánk igazgatóságánál munkába van véve iskolai törvényünk kifogásolt pontjainak az országos törvény intézkedései szerint való megváltoztatása.

Az érettségi vizsgát először tartottuk meg az országos törvény és vonatkozó kormányi szabályrendeletek szerint, mindenekben kellő pontossággal.

A közoktatási kormány a maga részéről a vizsgára biztosnak Főgondnok Nagyságos Dr. Berde Áron urat, E. K. Tanácsunk pedig a Főtisztelendő Püspök urat nevezte ki a vizsgáló bizottság elnökeivé.

Mivel alapjában és ugyszólva tartalmában a vizsga az eddigi rendszertől nem tér el, sőt mivel a német meg görög nyelv a szóbeli vizsgának nem tárgya, a vizsga könnyebb, az eredmény annyiban nem közelíti meg az eddigi vizsgák eredményét, mert a nagyon népes osztályban több gyengébb tehetségű ifju volt.

A bukások az eddigi alkalmakhoz mérten csekélyebbek.

Főiskolánk könyvtára részére megvásárolván E. K. Tanácsunk a néhai Simén Domokos-féle könyvtárt, könyvtárunk tetemesen gyarapodott, nyert jelesen unitáriumokban. Ezért, meg helykimelés okáért E. K. Tanácsunk elrendelte a többlet példányok kiválogatását, —

könyvtárnok afa egy mellé adott papjelölttel ebben nagy szorgalommal munkálkodott az egész szünidő alatt.

Tordai iskolánkban a gymnasialis tantárgyak tanítása a vizs-gákra kiküldött E. Tanácsos afiai jelentése szerint kellő módon és eredménnyel foly; a mult tanévben ez iskolánkból kolozsvári isko-lánk VI. gymn. osztályába jött 6 növendék szép eredménnyel foly-tathatta a tanulást. Az állammal való közösség nyomán a tanulók viszonyai megváltozván, szükségesnek tartotta E. K. Tanácsunk meg-szüntetni az oda való tanulóknak legatióba való járását, azok helyett papnöveldei, esetleg kolozsvári gymn. osztálybeli növendékek küldetvén legatióba.

Népiskoláinkról tüzetes előterjesztést teszen E. K. Tanácsunk. A felérkezett adatok és kimutatások szerint tagadhatatlanul haladás mutatkozik mind a tanulók számában, mind pedig a tanítás rend-szerebb voltában. Azonban még mindig tetemes része nem jár a tanköteles növendékeinknek iskolába. Ha ezen nem segítünk, attól lehet tartanunk, hogy a vallásfelekezetünk culturális állapotát nem kedvező színben feltüntető statistikai adatok igazolva lesznek. Nagy becsünek tartja E. K. Tanácsunk azt a hatást, melyet a köri tan-ügyi bizottmányok gyakorolnak a nép nevelésére. Örömmel említhet-jük fel e tekintetben a Küküllő- meg Maros-köri szervezkedéseket. Kereszturkörüink nagysága okán igen helyesen kerületi bizottmányo-kat szervezett.

Iskoláink állománya azonban folytonosan változik, mondhatni átalakul. Eddigi felekezeti iskoláink közül 38 változott át községi iskolává, hét pedig megszűnt, mert azokban a helységekben állami népiskolák állítottak, egy év alatt Aranyos-Torda körünkben Torocz-kó-Szent-Györgyön, Csegezben és Várfalván állítottak bé teljesen népiskola.

Az állami népiskolákra csak anynyi befolyásunk van, hogy gondoskodunk arról, hogy hitfeleink gyermekei az ily iskolákban is részesüljenek vallásos oktatásban.

Ez évben muzsnai, recsenyédi, városhalvi, meg h.-ujfalvi ekklé-zsiáinkat hatalmazta fel E. K. Tanácsunk, hogy felekezeti iskoláikat községiékké változtassák. Ezeknél is megkivánta E. K. Tanácsunk, hogy az átváltoztatás az illető ekklézsiák és községek közt kötött szerződés alapján történjék, és hogy szerződésileg legyen biztosítva, hogy mestereink a községi iskolákban egyszersmind tanítók is legyenek.

Mindenesetre oly tünemény iskoláinknak s annál fogva népnö-velésünknek és mesteri állomásainknak ez átváltozása, hogy azzal rövid időn tüzetesen kell foglalkoznunk.

III. Pénzügyi jelentés.

Méltóságos és főtisztelendő Egyh. főtanács!

A mltgs és főt. Egyh. főtanács becses megbízása, és azon is-mert tapasztalati tény, hogy minden testület életrevalóságának és

fenállhatásának biztosítékát anyagi és szellemi életének kapcsolatos fejlesztése adja, — mert a szellemi fejlődés záloga az anyagi jóllétnek — arra vezették E. K. Tanácsunkat, hogy midőn a nemes mivelődést, előhaladást akarja munkálni, egyszersemind biztosítsa s gyarapítsa az anyagi vagyont is, hogy amannak szilárd alapot, ennek erősbitésével adjon.

Hogy minő odaadással, buzgósággal járt el egy rövid év lefolyása alatt fontos hivatásában, s mikép sáfárkodott a reá bizott kincsekkel, arról a mlts. és főt. egyházi főtanács a 4 versen megtartott s beterjesztett pénztárvizsgálati jelentésekből, a tetemes számarra felszaporodott pénzügyi jegyzőkönyvből, a pénztárnoki számadások vizsgálatáról, eredményeiről szóló jelentésekből, költségelőirányzatokból biztos tudomást fog szerezni, felemlit azonban az E. k. tanács egy néhány pénzügyeinket közelebből érdeklő eredményt.

Mindenek előtt örömmel jelentjük, hogy a mult évi zsinati főtanács óta, akkor bejelentett és előadott ingatlan vásárlások ügye, minő a Biasini Domokos-féle házé és lukácsfalvi birtoké, befejezést nyert mindkettőnek vásárlási ára, az első 30,000 frt vételár és 420 frt vásári átruházási illetékben, az utóbbié 80,000 frt vételár és 760 frt átruházási illetékben kifizettettek s a birtokok a vallás-közönségre átíratlak.

Örömmel jelentjük, hogy a nemes jóltevők száma, kiknek áldozatkészsége lehetővé tette fennállhatásunkat, biztosította szegénysorsu gyermekeink tanulhatását, az idén is szaporodott; Bulyovszky Gyuláné, született szilágysomlyói Szilágyi Lilla urnő, a Mária Valeria leány-árvaháznál 6000 frt alapot, azon kikötéssel tett le, hogy ennek jövedelméből két unitárius árva is részeltessék.

Ezen kívül adott főiskolánk ifjusága javára 400 frtot, oly czélból, hogy annak kamatját 40 frtot minden második évben kapja ösztöndíj gyanánt azon szegény unitárius tanuló, ki egy szavallásra alkalmas odát ír.

Örömmel jelentjük, hogy özv. Koronka Lászlóné született Mátyus Katalin urnő által korábban letett 1000 frtos alapítvány, melyeknek czélja, hogy annak évi 60 frt kamatjával két felsőgymnasiai osztályu szegény, de legjobb tanuló segélyeztessék, már folyamatba indult. Ezeken kívül főiskolánk és algymnásiumainknál történt több apróbb és nagyobb segélyezés, adományozás, a mi az értesítők rendén ismertetve van.

Az E. k. tanács megvásárolván a néhai Simén Domokos tanár nagy szorgalommal és áldozatokkal gyűjtött diszes könyvtárát, tekintettel az abban foglaltató s összegyűjtött unitarizmusra vonatkozó iratokra, a mit szintén, mint örvendetes tényt van szerencséje kijelentenie, az E. k. tanácsnak ezen vásár alkalmából is — az 1500 frt vételárból — a mi a néhai Augustinovics Pál ur által könyvtár és physicum muzeum gyarapításául letett alap meggazdálkodott jövedelméből fizettetett ki — eladó Ürmösi Gyula ur 300 frtot vissza-

ajándékozott az elhunyt iránti kegyelethől azon czéllal, hogy annak kamatjával a könyvtár gyarapíttassék.

Jelenteni kívánja az E. k. tanács, hogy a m. kir. kormány részéről az 5000 frt államsegély ez évre is megadatott. Valamint azt is, hogy a mlgs főtisztelendő egyh. főtanács megrendelése következtében a konferens adósoknál fizetetlen hátrálékok behajtása ez évben is folytatott, még pedig a mennyire lehetett atyai szelidséggel és kimérettel — s a hol a viszonyok olyanok voltak a követelés elengedésével — a mi mellett bizonyít az, hogy a mult 1883-ik évben is tőkében és kamatban elengedett 6423 frtot és egy néhány krajczárt.

Jelenteni kívánja az E. k. tanács azt is, hogy az egyöntetűség tekintetéből a pénztár kezelésre és ellenőrzésre nézve a közpénztárt és a kolozsvári iskola főnöki pénztárt illető szabályt a tordai és kereszturi pénztárakra is kiterjesztette, megrendelvén az illető előljáróságoknak, hogy a gymn. pénztárt az igazgató és egyik felügyelő gondnok — az isk. főnöki pénztárt pedig az igazgató és gymnasiumi pénztárnok évenként legalább 4-szer vizsgálják meg, a naplókat írják alá s az eredményről az isk. igazgatósághoz mindannyiszor tegyenek jelentést.

Végül tudatni kívánja az E. k. tanács azt, hogy a vallás-közönségnek a körös-bányai Sándor Mózes-féle birtok haszonélvezete iránt Popovics Miklós és társai ellen támasztott pere jogügyésze fáradhatatlan buzgalma következtében, az első forumon kedvező megoldást nyert, megítéltetvén a vallás-közönség részére 9379 frt 59 kr s ennek biztosítása az illető haszonélvezőkkel szemben lehetőleg eszközöltetett is, azonban, minthogy ezen ítélet ellen pervesztesek fellebbeztek — a végeredmény a jövőtől függ.

IV. Elintézett ügyek.

1. Vitális Mihály martonosi papot kérelmére 52 évi papi hivatal után az E. Fő Tanács a maga méltányló elismerésének kifejezése mellett nyugalomba és nyugdíjba bocsátotta.

2. Pataki László afiának a küküllő köri gondnoki hivatalról való lemondását nem fogadta el az E. F. Tanács; kifejezvé az a reményét és óhajtását, hogy e hivatalt az eddigi buzgósággal, bölcsességgel és áldozatkészséggel folytatja.

3. Koronka Antal toroczko pap és esperes, Péterfi Sándor hévizi pap és esperes afiát, saját kérésükre a papi és esperesi hivatal alól felmentette az E. Főtanács, mindkét afia irányában kifejezvé az a maga méltányló elismerését azokért a szép és hasznos szolgálatokért, melyeket papi és esperesi hosszas buzgó szolgálataikkal, valamint irodalmi munkásságokkal egész vallás közönségünknek tettek.

4. A képviseleti rendszer további fejlesztésének és életbe léptetésének kérdése véleményadás végett közölni határozottat a köri közgyűlésekkel.

5. A papi szigorlatokra vonatkozó cánon ugy állított meg, hogy a papnöveldei tanfolyam teljes bevégezte után csak egy év le-

teltével tehetnek szigorlati vizsgát a jelelték, előlegesen megkiván-
tatván két írásbeli, egyik elméleti, másik gyakorlati dolgozat be-
adása.

6. Az E. K. Tanács készséggel bele egyezett abba, hogy a Br.
Baldácsi-féle protestáns alapítvány néhai Török Pál püspök özvegyé-
nek, a boldog emlékü püspöknek ez alalapítvány körül szerzett ki-
váló érdemei iránt való kegyeletből 8000 forint tiszteletdíjt adjon.

7. Az 1883. évről szóló összes számadásokat megvizsgálva az
E. K. Tanács elé terjesztvén, az E. Főtanács örömmel győződött meg
arról, hogy azok rendesen, pontosan vezettettek, s a pénzügy az évre
megállított költségvetés keretében kezeltetett.

8. A költségvetés az 1885. évre 21,100 frt bevételben, 20,824
frt kiadásban állítatik meg 276 frt bevételi többlettel.

9. A belső emberek, papok és mesterek nyugdíjintézetét meg-
nyitotta az E. főtanács, az E. K. Tanács ajánlatához képest az évi
egész nyugdíj egységet a f. évben 100 frtban állítván meg. E kulcs
szerént való nyugdíjra felvétellett két nyugalomba lépett pap, két öz-
vegy, meg egy árva. E szerint az alap terhe jelenleg a kiutalt nyug-
díjakkal és segély-pénzekkel, meg az 50 frt pénztárnoki szerény tisz-
teletdíjjal 356 frt.

Bevétele: az alaptőke kamataiból	800 frt
Belső emberek és ekkleziák évi fize- tendőiből	1030 frt
Az állam-segélyből	300 frt
Esketések és válóperek után	200 frt
együtt .	2330 frt

Meggazdálkodott s annál fogva tőkésítendő
felesleg 1974 frt.

10. A vallásközönség jószágainak kezelésére nézve megállapi-
totta az E. K. Tanács, hogy azok haszonbéri rendszerrel kezeltesse-
nek; esetleg úgy nevezett fixa administratio mellett, ez utóbbi eset-
ben a bérlő kezére kellő biztosítás és kamat mellett 10—20 ezer frt
adatván.

11. Azon indítvány, hogy a papi székek birái három év után
mindig újból választassanak, mellőztetett.

12. Egy zsinattartási alap teremtését mellőzte az E. Főtanács,
felhíván a köröket, hogy magok azonnal kezdjék meg a Zsinat tar-
tás költségeinek megteremtését.

13. A vallás- és közoktatási kormányt feliratilag megkérte az
E. főtanács, miszerint eszközölni méltóztassék, hogy ünnep- és va-
sárnapokon isteni tiszteletek tartása alatt a koresomák bezáras-
sanak.

14. Az államsegély az eddigi czélokra kiosztatott. A Dávid
Ferencz alap rendelkezés alatti kamatából 400 frt szegényesebben
javadalmazott papoknak, szorgalmas néptanítóknak, özvegyeknek és
árváknak kiadatott, 100 frt pedig Hopps P. János „Jézus élete“
czimü Derzsi Károly afia által fordított műve sokszorosítására és terjesz-
tésére fordíttatni határozatott.

15. Az E. K. Tanács felterjesztéséből sajnálattal látta az E. főtanács, hogy a népiskolákba járandó tankötelességek közül még 1123 gyermek nem jár iskolába, ezért intézkedett köri hatóságainkhoz, hogy a gyermekes szülőket a lehető módokon szorítsák, hogy gyermekeiket iskolába járassák; továbbá megbizta az E. K. Tanácsot, hogy a népiskolák számára tantervet készítessen, a valláserkölcsei oktatást illetőleg.

16. A gymnasiumainkban levő tanterv, valamint fegyelmi szabályaink és tanárválasztásra vonatkozó törvényeink felterjesztetvén a vallás- és közoktatási kormányhoz, mely azokat nagyon kevés, épen nem lényeges megjegyzések mellett tudomásul vevén, megnyugvással győződött meg az E. főtanács arról, hogy gymnasiumainkat illetőleg minden nehézség nélkül alkalmazkodhatunk a középiskolai országos törvényhez.

17. Egyházi tanácsosoknak megválasztottak: Barabás Dénes birtokos H.-Karácsonfalván, Bágyi Kálmán illeték kiszabási hivatalnok, Fodor Gyula távirtdatiszt Kolozsvárt, Gál Kálmán, tanár Szegszárdon, Keresztély Lajos, felső-kereskedelmi isk. tanár Kolozsvárt, Megyelka József birtokos Hódmező-Vásárhelyt, Nagy Tamás, tanár Hódmező-Vásárhelyt, Pálfi János toroczkoói rector.

18. Az Augustinovic és más egyh. közjóságok egyik administratorává megválasztott Albert Dénes, czéczkei gazdatiszt.

k—l.

BÉIKTATÓ BESZÉD.

(Mondatott Martonosban június 22. 1884.)

Tisztelt gyülekezet, kedves atyámfiak az Urban!

Midőn ez ünnepélyes alkalommal az első szót emelni s titeket szívesen üdvözölni szerencsés lehetek, legyen szabad kijelentem, hogy ezt hivatalos megbízatás folytán, de egyszersmind a legmelegebb érdeklődéssel s őszinte, igaz szeretetből teszem. Hát ti, keresztények! mit látni, miért jöttetek ide? A Krisztus hasonló kérdést Keresztelő Jánosra vonatkozólag ahoz a sokasághoz intézett, melyet körülé gyülekezni vallásos érzet és hajlam lelkesített.

Keresztények! talán magam sem csalódom, midőn a martonosi unitárius szentegyház e ritka és népes ünnepélyének magyarázatát hasonló okokban keresem. Az én hitem szerint egy ily népes, vallásos szellem által lelkesített gyülekezet meggyőző czáfolat azokkal szemben, a kik korunk vallásos hajlamára nézve desperáltak, s azt mondják, hogy a jelenleg élő nemzedék lelkében nincs vallásos hajlam, hogy a vallásosság nyomait és jeleit csak a régibb időkben kell keresnünk, mert a régibb idők e tekintetben jobbak voltak a maiaknál. Keresztények! midőn Krisztus az ő föltámadásán kétkedő Tamáshoz így szólt: *jer, tapogasd meg az én sebhelyeimet, jer és lásd meg: Tamás meggyőződván, felkiáltott: én Uram és én Istnem!* Ha én is azt mondom a mai keresztények vallásos hajlamában kétkedőnek: *jer és lásd, lásd meg ez ünnepély vallásos szellemtől lelkesített seregét: alig hiszem, hogy így ne kiáltana fel: bizony még is csak nem fajult el vallási tekintetben korunk, s a vallásosságra való hajlam nem halt ki a lelkéből!*

Igen, keresztények! ez ünnepély hangosan szól a jelenleg élő nemzedék vallásos hajlama mellett, annyira, hogy ha ismétlem fölebbi kérdésemet, hogy mit látni — miért jöttetek ide? nem kétkel, hogy minden jelenlevőnek ez lesz a felelete: az Úr küldöttének, ifju szolgálójának, a vallás órének béigtatási ünnepélyét megülni. Ugy van, ez a mi feladatunk jelenleg. S midőn ezt az ünnepélyt megnyitom, felkérem T. T. urat: szíveskedjék felolvasni ifju szolgáltatásunk kineveztetéséről szóló főpásztori tisztelt rendeletet . . .

.